

In topica ciceronis commentariorum liber. iiii.

plū. Sic vō est qui sumit ab auctoritate iudicij loc⁹ valde pbabilis: et si n̄ maxie necessitatis. Que. n. necessaria sūt: hec ex p̄a cōsiderant nā. Que vō pbabilia sūt: plurimoz iudicij expectāt: ea nāqz sūt pbabilia: q̄ vidēt vel oib⁹: vel plurib⁹: v̄ maxie famosis: atqz p̄cipuis: vel s̄m vnāquāqz artē sciamqz eruditis: vt qd̄ medico ī medicina: geometre ī geometria: ceterisqz in propria studiorum facultate versatis: de quo extrinsecus loco sic loquitur.

Que autē assumuntur extrinsecus. ea maxime ex auctoritate ducuntur. Itaqz greci tales argumentationes ἀτῆχνοῦσ vocant id est artis expertes. vt si ita respondeas.

Alia q̄ppe argumenta sūt: q̄ ip̄e elicit orator: atqz ip̄e quodāmodo ex designatis locis sibi cōparat: et p̄a facultate cōgrit. Alia q̄ extrinsec⁹ posita nō ip̄e iuenit: s̄ p̄ sentib⁹ vtiē et paratis: veluti testimonia: tabule: fama ceteraqz de q̄bus. M. T. lati⁹ tractaturus ē. Nō enī sibi ip̄se testimōia parat orator: s̄ paratis vtitur: nec ip̄e iudicij facit: s̄ iā posito ac sp̄otaneo rumore veniēte vtiē ad causam. atqz idcirco hos locos greci ἀτῆχνοῦσ vocant. i. artificiales. atqz vt Lullius dixit artis expertes q̄ enī nō p̄prio oratoris artificio cōparatur: sed se extrinsecus venientia subministrant. Hec iure artis expertia appellata sunt. huius exemplum est: vt si ita respondeas.

Quoniam. P. Scevola id solum esse ambitus edij dixerit quamtuqz parietis cōis tegendi causa tectum proiceretur. ex quo tecto in eius edes qui protexisset aqua deflueret. id tibi ius videri.

Solus ābitus edij ē: quātū soli edij ābitus claudit Scevola igitur dixit id esse ābitus edij solū qd̄ tecti diffusiōe tegeret. Manifestū ē enī tecta lati⁹ fundi: nec parietib⁹ adequari vt stillicidiū lōgi⁹ cadat q̄ cuz ita sint: qd̄ parietē cōis tegere nitebat. q̄rit an sit aliqd̄ ius tegēdi: respōdeas tu iquit Cicero Trebatij id ius cē tegēdi parietis cōis: vt ī ei⁹ q̄ tegat aliqd̄ qd̄ libet tectū stillicidij aq̄ fūdāt: alias n̄ cē iuris: vt tegat qz parietē stillicidio ī vicini tecta defluēte. Hec enī stillicidij seruitus noua nisi cōsētiēte vicino nihil iuris h̄z. Sed si huic respōso opponat. ne sic qd̄ vt tegat cē iuris: qn̄ qd̄ edij solū tātū ē q̄stum cuiusqz parietes claudūt. Qui vō tegit tectū lōgius mittit. Tu inquit respōsus tuū Scevole auctoritate firmabis dicēs Scevolā respōdisse: hoc cē solū ābit⁹ edij q̄stū tectū p̄icere: n̄ q̄stū parietes ābirēt. Ius ē igitur p̄icere tectū: q̄ itra ābitū adhuc suaz edij tegit sed ita vt in suaz tectū aqua defluat: nec vicino noua noceat seruitute. In qua q̄one neqz a subiecto: neqz a p̄dicato termino ductus est argumentū qd̄ in his locis cōsiderari moris ē: q̄ ī ip̄is heret d̄ qd̄ agit terminis: vt ī oib⁹ exēplis ē diligentissime declaratū. S̄z qz sumit argumentū extrinsec⁹: dubitationi iudicij cuiuslibet opponit: vt nūc Scevole cui⁹ auctoritate respōsum est. atqz ideo ex loco qui vocatur extrinsec⁹ sumptum dicitur argumentum.

His igitur locis qui sūt expositi ad omne argumentū tanq̄ elementis quibusdam significatio et demonstratio ad reperiendū datur. Atroz igitur satis est: tibi quidez taz acuto et taz occupato puto. Sed qm̄ auidus homines ad has discendi epulas recepi. sic accipiā. vt reliquiarū sit potius aliquid. q̄ te hinc patiar non satiatum discedere.

Omne elementū principij est eius rei: cuius elementū esse pp̄dit. Illā eius qd̄ ex elementis fit: ipsa elementa necesse est loco cē principij. ergo qm̄ loci superi⁹ designati argumentoz q̄si qd̄ p̄ncipia sūt ip̄i. n. sūt q̄ p̄tinet argumenta. oē autem qd̄ p̄tinet: ei⁹ qd̄ p̄tinet p̄ncipij est. Idcirco ait Cicero veluti quedā elementa argumentoz videri locos hos quos supi⁹ posuit. cautissimēqz adiecit q̄si qd̄ elementa. Illō. n. itegre elementa s̄z q̄si ī similitudie elementoz sūt bi loci: q̄ ī argumentis efficiēdis sumūt. Idcirco qm̄ argumentoz qd̄ vidēt cē p̄ncipia. aliq̄n elementū oē minima ps ē ei⁹ qd̄ elementū ē. et id qd̄ ex elementis efficiē: p̄tis vice p̄tingit: vt lre orationez. at vero locus non ps argumenti sed totus est. est enim significatio quedam: et demonstratio ad reperiendū argumentum data: vt si locus respexeris: noueris vbi conditur: vñ duci debeat argumentum. Sed reliqua ad Trebatij expeditissime dicta sunt. blanditurqz ei etiam breuia posse sufficere acuminis prerogatiua p̄serti cū sit iuris occupatione restrict⁹: et tēp⁹ legēdi plura nō h̄eat. S̄z qm̄ vt inq̄t auidissimū studij ad has doctrinaz epulas recepit: non vult degustatū: sed satiatū reliquere: vt ne desit aliqd̄: s̄ d̄ pleno etiā reliquat. factaqz ē a cōiuādo trāslatio iucūditissima. Declaratis oib⁹ igitur locis eozūqz exemplis diligēter expositis pauca quedā de locoz vi atqz ordine disputabo: q̄bus plenissima disputatione expeditis: ad ea q̄ restāt explanāda transgrediar: s̄z id tertio iaz volumine faciendū ē: qm̄ liber. Secundus habet proprium modum.

Ciusdez Boetij in Topica Liceronis commentariorum liber tertius.

Inteqz latiorē. M. T. diuisionē de numeratis superi⁹ locis aggrediar: pauca vt sum pollicit⁹ de vi atqz ordine locoz mihi vident cē tractanda: vt eoz natura diligēti⁹ cognita facili⁹ se argumentoz copia subministret. p̄ximū igitur qm̄ loci omnes diuisi sunt in eos: q̄ in ip̄so hererēt: de quo querit: et in eos qui extrinsec⁹ assumerent: vidēdū est q̄ nā sunt bi loci qui in ip̄so heret: de quo querit: vt qd̄ ab ip̄is differat: inq̄b⁹ herere dicunt. atqz illud qdem planissime expeditū est: ip̄os dici terminos illos q̄ ī q̄one versatur: hoz cē alterū p̄dicatū: altez vō subiectū supior expeditio patefecit. Ab eo igitur termino e quo agitur qd̄ differt loc⁹ a toto: quādo qdem idē est ip̄m cē qd̄ totus. neqz enī est aliud esse quēlibet terminus in q̄one propositum: q̄z totus esse terminum eundē qui in q̄one est p̄stitut⁹. de p̄tibus quoqz idē dicem⁹. nā si omnes p̄tes afficiūt id: cui⁹ p̄tes sūt: terminūqz in q̄one p̄positū sue p̄tes efficiūt: nō est dubiū qn̄ p̄tes quoqz omnes cōueniētes id cē qd̄ ip̄m ē in q̄one p̄positū rectissime intelligant. Notatio vō eodē mō illō ip̄m ē qd̄ in q̄one p̄ponit. rē enī vnāquāqz omne vocabulū designat ac denotat. fit igitur vt totū: p̄tes: ac nota idē qd̄ ē ip̄m de quo querit esse vidant. In tāta igitur similitudine rez dāda ē differētia. neqz enī vt dcm̄ est: si loc⁹ heret in eo ip̄so de quo querit: atqz ab ip̄so de quo queritur: capi non potest argumentum: fieri potest vt locus idem esse possit: quod ipsum est. Sed hec differentia est: ipsum est: quod confuse ac singulariter itelligitur: vt homo in eo sc̄st totū suū: qd̄ ē vifinitio. Ip̄i⁹ igitur totū ab eo quod ip̄s est itelligentia separāt quod illud qd̄ singulariter itelligitur hoc vero sub generis ac differentiaz enumeratione monstrat. Diuidit enī diffinitio atqz disptit. totūqz patefacit

patefacit: q̄ in re ipsa singulariter intelligebatur. De ptibus quoq; eadeꝝ ratio est. Si enī ad mēbroꝝ multitudinē: v̄l speciez omnium enumerationē: singulareꝝ termini referas intellectū: statim ipsius ac p̄tū differentias cōprehendas. Nota etiā ab eo cuius nota est: facile distat: quia illud vox ⁊ significatio ē: illud res significationi supposita. eoz v̄o que affecta sūt: non sūt dubie differentie ab his: quoz affecta eē monstrat. Quis enī idē dicat esse ꝓingatu: quod ē id cui cōiugatus est. Quis idē esse iuste quod iustitia. Quis gen^o idē qđ forma. qđ ꝓtraria. qđ similia. qñ qđez neq; ꝓtrariū sibi ipsi ꝓtrariū esse potest. nec simile sibi ipsi simile. nec gen^o sibi metipsi genus: ⁊ de ceteris eadē ratio est. Nūc illud dicendum est: propter quod ista ꝓmissim^o. quādocumq; enī ab illis trib^o locis qui ꝓimi ꝓpositi sunt: argumenta sumunt: id est a toto: a p̄tib^o: a nota: sit vt ipse qđē termin^o ad cui^o fidē querit argumētū intra quālibet eaz rez ꝓtinea tur: que cuz ad argumētū ducte fuerint: loci eē monstratur. velut cum sit argumentū a toto: ipse qđē terminus cui fides affertur intra totū cōprehenditur: totū v̄o ipm quod est diffinitio: res est: Sigdē oratio nē rez vocari placet: at si ex ea sumitur argumētū: sit locus. iaz ipsū qđē de quo agit: intra totū clauditur: a quo toto cū sit argumētū: sit ipsū totū loc^o: quod totum: qñ claudit terminū qui in qōne versat: eidē termino videt inberere. quo sit: vt locus quoq; qui a toto ē: eidē inberet termino: de quo i qōne dubitat partū quoq; enumeratio eūdeꝝ terminum claudit: quē p̄tū collectiōe coniūgit. Ipsaq; p̄tū enumeratio res quedā est: si oratio rebus annumerāda est. sed si ab ea ducit argumētū: sit locus. Sed quoniam p̄tū multitudinē in eodeꝝ termino est: quē ꝓuentus p̄tū iungit: necesse ē euz quoq; locū qđ est a ꝓiunctiōe p̄tū ipsi illi termino de quo querit inberere. Nota etiā rē designat: ⁊ signatione aliquo modo cōprehendit. a qua si ducit argumētū: sit loc^o. ⁊ quoniam nomē omne ei videt adesse: cuius intelligētia signat: locus quoq; qui est a notatione: in ipso heret: de quo versat intentio. At in affectis que in tredecim partes diuisa sunt: non idē est. Nam quoniam respiciētia quodammodo terminū sūt: ⁊ quasi extrinsec^o ꝓstituta: nō videt eodē mō ꝓiuncta esse cū termino: quo ꝓiuncti sūt bi loci: qui a toto: a p̄tū enumeratione: a nota eē ꝓdicti sūt: sed tñ id qđ affectū ē: ad aliqd dicit. Id v̄o aliqd iunctū ē illi semp qđ ad eius ducitur relationē: ac sine eo eē nūq; p̄t: quare cuz ipō nascit: ⁊ quodā mō altero dicto intelligit alter. Nā si id de quo q̄ritur: eiusq; affecta perpēdas: ea qđ ꝓhibetur affecta: extra id de quo ambigit: posita eē cōsideres nihil. n. eoz qđ sūt ad aliqd: ex se ipō eē p̄t: sed ē semp ex altero: vt. n. i ꝓdicamētis oñdit: oīa qđ ad aliqd dicuntur opposita sūt: nō tñ ita disiuncta sūt: vt oīno sint distributa: s; qñ relatione ꝓdicatōe iūguntur: necesse ē aliquo mō i ipō sint ad qđ videtur affecta: oē q̄ppe affectū ex eo qđ affectū ē: suscipit formā: ⁊ sine eo eē si p̄t ⁊ dicto altero alterius se statiz subijcit intellect^o: vt cū dixero dimidium: duplū intelligitur ⁊ cū patrē noīauero: fili^o ad i intelligētia venit: ⁊ oīa q̄cūq; ad aliqd sunt: ex sese p̄t dēt: nec a se inuicē deserunt: igit oē affectū ⁊ ad ip̄s respicit: ad qđ refertur: ⁊ i ipō ē: ad ipm qđē respicit qñ ad effectū suū velut ad aliqd relative more ꝓdicatōis refertur. In ipō v̄o ē: qđ ea ē affectoz nā: vt alter existat ab altero: seq; ipsa possideāt: qñ qđē ⁊ id qđ affectū vocatur: ei^o ē termini ad quē cōsiderat

affectum: ⁊ terminus in qōne ꝓposit^o affecto suo itelligitur eē cōnexus. Que cuz ita sint: cuz argumētum sumitur a cōiugatis: qñ id qđ cōiugatus ē: affectum ē ad id qđ ei ex altera pte ē cōiugatus. Id qđē d quo q̄ritur i altrifecus posito cōiugato heret. Is v̄o loc^o vñ argumētū trahitur: ab altero ducitur ꝓiugato: veluti si cōpascu^o ager ē: ius ē cōpascere. Igr cōpascere atq; cōpascu^o cōiugata sunt. s; q̄rebat an ius eēt cōpascere. Tractū v̄o ē argumētū a cōpascuo. Itaq; termin^o qđē de quo fuit qđ: i altero cōiugato posit^o de ꝓhēditur. i. i cōpascēdo. Loc^o v̄o vñ argumētū tractū ē: i altero ē id est i cōpascuo. Itē quotiens a genere ducitur argumētū: id de quo q̄ritur: i forma herere necesse ē: vt cum oñditur legata eē numerata pecunia: qñ fuerit argētū oē legatū. Queritur. n. de numerata pecunia: qđ ē spēs argētū: ⁊ argumētū tractū ē ab argēto. i. a genere. Itaq; ip̄s de quo q̄rebat^o tur i forma fuit: id est i specie. Argumētū v̄o tractū ē ab affecto. i. a genere qđ si a forma generis argumētū fiat: cōuerso mō ē. Id qđē qđ q̄ritur i genere esse mōstratur. Ip̄s v̄o vñ sūptū ē argumētū: i forma eē ꝓpēditur. Nā cū queratur an legatus sit vxori. oñditur nō eē legatū: qz nō fuerit vxori tñ legatū: s; matrifamilias vxori. Uxor v̄o gen^o ē: mater familias species vxoris. Queritur igitur de vxore id est d genere: argumētū factū ē a matrifamilias. i. a forma. Quoties v̄o a similitudine trahitur argumētū: qñ id quod sile ē: nō sibi s; alteri sile eē ꝓpēdit. Res qđē de qua q̄ritur: i vno eoz qđ sūt filia posita ē: at v̄o loc^o i altero velut cū queritur an heres restituē vitū ruinaue cogatur edū i vsu fructū elictaz. In hoc igitur qđ ē: loc^o v̄o i similitudine: qz si opz heredē edes. restituere: sicut nec mācipiū: si id aliq rōne depereat. Cuz igitur silis sit edū vsu fructū atq; mācipij: quod q̄ritur in edū vsu fructū positū ē. Loc^o v̄o in vsu fructū mācipij. In differētia quoq; idē ē. eoz nāq; que differūt i altero positū ē id qđ q̄ritur. In altero v̄o illd a quo id qđ ē abiguū cōprobatur: vt cū querit an id quoq; argentum quod in nominib^o debebatur: legatū sit. Nūc igitur illud est: quod dubitat. In eo vero qđ ab hoc differt loc^o: a quo ostendit minime legatū eē argētū qđ in noib^o debebat. qz multū differt in archane sit positū: an i noib^o scriptū. A ꝓtrario quoq; idē ē vt i eo qđ q̄rit: an vsu fructū plen^o legat^o sit. i vsu fructū igitur questio est. sed probatur minime esse legatus: qz non potest esse vsus eaz rez: que vtendo pereunt sed potius abusus. In abusu igitur locus est. s; in altero cōtrarioꝝ: cuz fuerit in vsu questio. Ab adiunctis etiā locus eodem modo ab eo quod querit se gregatus est: vt in vno adiuncto si questio: in altero vero sit loc^o. Nā cū querat at ꝓm mulieris tabulas nūq; capite diminute possessio dēt. In hoc qđ ē: at in bui^o adiuncto loc^o. oñdit. n. minime dari debē possessionē: qđ sit primū: vt s; pueroz atq; puoz tabulas bonoz possessio ꝓcedat. ab atecedētib^o v̄o ita ē loc^o vt qđ sit i cōsequētib^o. nā qđ q̄rit an aliqd dotis noīe ꝓ liberis manere oporteat. Sumit argumētū nullo mō manere oportere ex atecedētib^o: qđ viri culpa factū ē diuortū. loc^o itaq; i atecedētib^o: qđ v̄o in ꝓnti cōsequētib^o ē enī viri culpa scū diuortū: nihil apud patrē ꝓ liberis ꝓmanere: cū viri culpa ꝓcesserit. A cōsequētib^o v̄o si sit argumētū: res qđ dubia ē i atibus eē de ꝓhēdit. velut euz q̄rit an diuortio facto cuz eo cuz quo cōnabūz nō erat: dotis noīe aliqd ꝓ liberis manere oporteat. sit argumētū sic. Si qđ ex dote ꝓ

In topica ciceronis commentariorum liber. iiii.

liberis manere oporteret: quia patrem liberi sequeretur
cuius eo nupta esset mulier: quia cuius conubij ius esset: hic
antecedens est: si quid ex dote pro liberis manere oportet.
et in eo questio an aliquid manere oporteat. Prosequens
cuius eo mulier nupta: qui cuius conubij ius esset: a quo
sumitur argumentum id est a prosequenti. Nam cum
manifestus sit: non cuius eo esse nupta: cuius quo conubij
ius erat: ostendit quod minime patrem liberi sequantur: atque
idcirco nihil pro liberis manere oportere. Hic igitur
res quodam dubitat: in antecedenti est in eo. scilicet an ex dote pro
liberis aliquid manere oporteat. argumentum vero in eo
loco: quod est in partibus id est in muliere quam nupta est cuius eo
cuius quo nulla erant iura conubij. A repugnantibus etiam
quotiens argumenta sumuntur: res quodam dubia in altero re
pugnanti: In aduerso vero locus est argumenti: ut cuius que
ritur an possit iuita mulier reddere legatum: quod recte
testamento semel accepit. Locum a repugnanti minime
posse iuita reddere: quod recte accepit. Questio igitur
est in eo: quod intelligit iuita reddere. argumentum vero in
altero repugnanti. id est in eo quod intelligit recte acci
pere. Dignatur enim iuita reddere: et recte accipere. scilicet
questio in vno eorum est. locus in altero. Quotiens vero a
causis efficientibus ducit argumentum: questionem in effe
ctis esse necesse est: ut in exemplo quo quiritur: an quod satis dede
rit damni infecti: vitium parietis prestare cogatur. In hoc
igitur. i. vitio parietis quod est. scilicet de causa trahit argumentum.
Dicitur. n. non oportere prestare: quoniam nam parietis causa fuerit
vitij: non his quod de prestado vitio satis dedisset. Effectus
igitur cause vitium parietis fuit. Itaque quod quodam in effecto:
locus vero esse considerat ex causa. At si ab effectis aliquid ap
probet: locus in effecto: quod in causa est constituta veluti cum qua
ritur an mulier quodam cuius bona viri facta sint dotis no
mine: in viri manu conuenit. Quoniam ergo in manu conuen
tione perficitur: ut bona mulieris post eius mortem vir adipi
scatur: argumentum ducitur ab effectis. Efficit enim per
in manu conuentionem: ut quecumque sunt mulieris: viri fiant
dotis nomine. ergo cuius ea que mulieris fuere: vir no
mine dotis adipiscitur: mulierem in manu viri necesse est
conuenire. Questio itaque de muliere est: an in manu con
uenit. argumentum vero ab effecto cause: id est in manu
conuentionis. hoc vero est: quod ea que fuere mulieris: vir nomine
dotis acquirat. quo fit ut quod querit in causa. locus vero
fit in effectis. A comparatione vero maiorum si fuerit ar
gumentum: quod erit in minoribus ut si quiritur an in urbe aequum
debeat arceri: defendaturque minime debere. neque enim
fines reguntur. ita in aqua arcenda quod minus est questio
est: locus vero in finibus regendis quod maius est. Contra
rie vero si a minore argumentum ducatur: erit id quod dubi
tatur in re maiore: ut si dubitet an fines in ciuitate re
gantur. Respondetur minime: quoniam ne aequum quodam arceretur.
Ita id quod dubitat: in re maiore consistit. illud vero vnde
de argumentum sumitur in minore. et in comparatione parium
similis ratio est. In vno enim eorum que sunt paria quod consi
derat: in altero locus intelligitur argumenti veluti cum qua
ritur an edium versus biennio capiat: id approbam quoniam
fundorum quoque. Locus igitur partes sint fundus atque edes
questio quodam de edibus est. argumentum vero ducit a fundo
Ac de vi quodam locorum: quoque a se modo quodones et loci argu
mentorum separantur: hec dicta sunt. Nunc eorum ordinem
breuissime commemorabo. Ex hoc itaque oritur omne iudicium
quod locus prior quod sit posterior existimandus: si eos termi
nos consideremus: quod in opposita quodone versantur. Quecumque
enim his terminis propinquiora sunt: hec rectissime priora
numerantur. Posteriora vero quodam a oppositis longissime
queque recesserint: id autem tali ratione clarescet. Post

nam namque locorum est diuisa pluralitas in eos qui in ipso sunt:
de quo agit: et in eos qui assumuntur extrinsecus: in quo
prepositos esse intelligimus eos locos: qui in ipso sunt:
his locis qui trabuntur extrinsecus: hic vero locus qui in
ipso est: in primas quatuor distribuitur partes: quarum prima
est diffinitio qui locus a toto est nuncupatus: idcirco autem
primus a toto ponitur: quoniam nihil est alicui tam pro
ximum quam propria diffinitio. consequitur enumeratio par
tium: quia post diffinitionem primum locum partes tenere de
bet: que totum id cuius partes dicuntur esse: coniungunt.
His apponitur nota: que quasi conuerso modo diffinitio est
Nam sicut diffinitio explicat: quod implicite nota desi
gnat: ita nota inuoluit et confuse indicat: quod patefacit
atque expedit diffinitio. Nota vero tertia ideo est: quia diffi
nitio substantiam tenet. partitio ea dinumerat: que totum
compositum iungunt: nota vero nihil efficit sed tamen designat.
Post hec que in ipsis terminis principaliter herent: illa
que sunt affecta numerantur: que iam non ipsis sunt ter
minis: sed eisdem velut exterius posita consequuntur
atque idcirco solum in ipsis esse dicuntur: quoniam sine his esse non
possunt: quorum prima sunt coniugata. Nihil enim iter affecta
sic primum est: quod et re et nomine participat: nisi quod par
ua nominis inflexione se iungitur. Nam id quod iustum est: et ius
titia participat et inflexio iustitie nomine nuncupatur: et in
ceteris quodam coniugatis idem est. Post hec ad nume
ratum est genus. Genus vero quod cuiuslibet vniuersaliter
substantiam monstrat: et quod multorum specie diuersorum sub
stantialis est similitudo: quod appositis terminis paulo
longius quam coniugata se iungitur: quia tam etsi substantiam
monstrat: tamen ne inflexio quodam vocabulo cum termini
nomine copulatur: sed longe lateque diuerso. Quicquid ad
iuncta est species: quam formam Tullius appellauit quia ni
hil est tam proximam generi quam species. species vero est substantialis
indiuidualium similitudo: et quod sub genere ponitur. Post
hanc similitudo est constituta. etenim post illud idem quod in
substantiis intelligitur: illud idem recte ponitur: quod in qua
litate esse propeditur. Paulatim vero res incipit a similitu
dine recedere: nec statim ad contrarium venit: sed prius dif
ferentia locum statuit. Nam remota similitudine nihil ali
ud occurrit prius: nisi differentia. post hanc a contrario lo
cum ducit id est a maxima differentia. rursus ad amica
sibi affecta conuertitur: sed non eo modo amica: quo sunt simi
lia: adiuncta enim proponitur que non sunt itegre similitudinis:
sed iter se iudicij et veluti cuiusdam rerum sibi coherentium
propinquitatis. post adiuncta vero antecedentia Tullius po
suit. Post id enim quod aliquo modo iunctum est: aliquid
necesse est aut antecedens: aut consequens intelligatur. prius
itaque antecedens: post consequens collocatum est. Post hec
repugnantia dicitur: ut quodammodo duplex ordo contra
rietatum ac similitudinum nasceretur. Post enim posuit a si
mili: a differentia: a contrario: atque hic vniuersus ordo
est: similitudo et contrarium. Rursus ab adiunctis: ab ante
cedentibus: a consequentibus: a repugnantibus. hic rursus se
cundum ordo similitudo: et contrarium esse deprehendit. Sed pri
mus valde euidetior: quam secundus. prius enim simile esse quam
adiunctum. Prius est differre quam antecedere vel prosequi: prius
esse contrarium: quam repugnans: et in suo queque plenam
retinent formam. velut quod similitudo propinquitatem
quandam tenere debet: propinquius est id: quod est simile ei
cui simile esse considerat: quam id quod adiunctum est ei: cui
naturali vicinitate coniungitur. Rursus quoniam differre
tia dissimilitudinis auctor est: dissimilius est id quod ab
alio differt: quam id quod consequitur: vel antecedit. Rursus
quoniam contrarium longissime ab eo cui contrarium est: oportet
abscedere: longius abscedit contrarium quam repugnans.
Post

Post hec qd aliis restare poterat: qz effectoz cau-
 sas q̄rere: Aut post effectoz cās aliis qz ipaz cāz per-
 quirere effect⁹. *¶* Preterea a cōparatione loci postres-
 mūoz dinē tenēt: qz siue similitudinē siue dissimilitu-
 dinē in sola obtinēt quāritate. 2 de locoz ordine satis
 dictū ē. Illō p̄terea cōsiderādū puto: Illuz hī quoqz
 argumētōz loci q̄ i ipō herēt: de quo q̄rit affecta iu-
 re nominent. q̄nquidē q̄ affecta sūt: idcirco eē dicunt
 affecta: qz sūt ad aliqd: 2 p̄positi termini relatione ne-
 ctunt. Mā 2 diffinitio alicui⁹ ē diffinitio. 2 totū p̄tū
 totū ē. 2 nota significati nota ē. s; īspiciēda natura est
 singuloz 2 vidēdū nū similitē bec ad aliqd referan-
 tur vt cetera. Mā diffinitio rē quā diffinit: quodāmō
 explicat: atqz cōformat. Itē p̄tes rē cui⁹ p̄tes sūt: p̄a
 cōiunctione p̄ficiūt. Nota vō ei⁹ intellectū cōiter tenet
 2 cū bec cetera q̄ vocant affecta nō faciāt: iure bec si-
 ter affecta ponunt. Se in eo ipso q̄ veluti efficiunt
 atqz cōformat: iesse dicunt. S; q̄n de vi atqz ordine
 locoz sufficiēter dcm̄ ē. nūc ad sequentia trāseamus.
¶ Preter oīa enī q̄ superi⁹ dicta sūt: illō animaduertē-
 dū maxime ē: qz nō si qd in argumētis fuerit sūptuz
 illō eoz argumētōz loc⁹ dicēd⁹ est: nisi nō solū insit
 argumētis: vey etiā ab eo argumēta nascūtur. id qd
 dico planiore liquebit exēplo. Si quod enī fuerit ar-
 gumētū: in quo sumat genus: vel species: non statim
 illō argumētū ex genere: vel specie tractū esse dicif
 nisi ei argumēto vires generis v̄l speciei q̄litas submi-
 nistret. age enī sit questio. an idē sit aīali esse: quod
 viuere. fiet argumētatio sic. Mō idē est aīali esse: qd
 viuere qz ne iamimato qdē idē est esse: qd mori. *¶* Plu-
 rima q̄ppe sūt inanimata: neqz moriunt. Mā q̄ nūqz
 viuere: ne mori qdē posse manifestū ē. Mō igit inani-
 matū gen⁹ ē lapidū ac fusiliū metalloz. 2 sumptum
 est in argumēto: s; nō ex genere factū ē argumētū:
 licet in eodē gen⁹ videat̄ inclusū: s; poti⁹ a contrario.
 Māqz p̄trariū est vite qdem mors: animalī autē iani-
 matū. s; mori nō seqtur inanimatū igitur ne animalī
 quidē viuere. Non ergo ex genere loc⁹ iste dicendus
 est: sed potius ex contrario. q̄zuis genus huiusmodi
 cōtineat argumētuz. Tunc enī loc⁹ esset a genere: si
 ab animalib⁹ vel a viuēdi genere argumētatio trabe-
 ret: velut si ita fieret argumētū: aīali eē substantia est
 ipsū vō viuere substantia nō ē: s; i substantiā venit. Mō
 ē igitur idē viuere quod aīali eē: a substantiā igit trā-
 ctū ē argumētū a genere videlicet aīalis. hoc igit ar-
 gumētum 2 genus continet: 2 ex genere ductuz ē: in
 priore vero 2 si genus cōtinet: a cōtrario tñ ductū eē
 perpēdit. Illud. n. semp̄ speculādū ē: nō qd in argu-
 mento sit: sed ex quo ducitur argumentum: 2 in cete-
 ris quidem eadem ratio tenenda est: neqz est enim
 in singulis imorandum. Si quos enim diligentia de-
 curse superius expositionis exercuit: facile in reliquis
 colliget: quod vno declaratur exemplo.

Quando igit vnusquisqz eorum locozuz:
 quos exposui: sua quedaz habet membra:
 ea quas subtilissime persequamur: 2 pri-
 mum de ipsa diffinitione dicatur. *¶* Dif-
 finitio est oratio: que id qd diffinit explicat qd sit.

¶ Propositis breuiter argumentoz locis: eosdē subti-
 lius atqz enodatus statuit p̄ suas partes 2 cōuenien-
 tia mēbra partiri. Ita. n. locozū oīum diligentius na-
 tura cōsiderabitur: si nō cōfufe solū: verū etiā di-
 stributim: 2 in suarū partiū p̄prietate noscant. Dat
 vō hic multā inueniendorū copiā argumētōz: vt

enim de diffinitione dicam⁹. Si cunctas aliquis dif-
 finitionuz partes agnouerit: ex omnibus sibi poterit
 argumēta cōquirere: eritqz in inueniendis copiosior
 argumētis eo qui: quot sint diffinitionis species igno-
 rat. Ex tot enī diffinitionum partib⁹ argumēta pro-
 ducet: quātas quis diffinitionū p̄tes eē cognouerit.
 Is vero habebit plurimā locozū taliū facultatē: quē
 diffinitionū diuersitas nō latebit. Ob hoc igitur. *¶*
¶ Quos cōfufe atqz indigeste posuit locos: nunc eos-
 dem diligentiore rōne partitur: ac p̄imum illud pen-
 sioze cōsideratione tractādum est: quod vt dictum ē:
 etiam loci ipsi res qdā sūt s; eē intelligunt loci: cum
 ab his trahitur argumētū ergo nunc Cicero non p̄n-
 cipaliter locos: sed res ipsas diuidit: que ad argumen-
 tum ducte speciem sumunt locozum. Diffinitio nāqz
 2 pars 2 nota: res quedā sunt: sed cuz ab his argumē-
 tum ducitur: loci sunt. Cum igitur. *¶* *¶* res ipsas
 ita vt sunt naturaliter partiatur: simul cū rebus diui-
 dit locos. Si enī res vna est: a qua duci poterit ar-
 gumētum: tum vnus est etiā locus at si illa diuiditur
 quot p̄tes ei⁹ rei fuerit: tot erūt etiā loci generis eius-
 dē: de quo argumēta nascūtur. Que cū ita sint: cūqz
 p̄m⁹ oīum locus a toto sit: idest a diffinitione prius
 qd sit diffinitio declarat: vt patefacta rei nā spēs ei⁹
 vel mēbra cōueniēti ordine partiat. Diffinitio igit ē
 oīo q̄ id quod diffinit: explicat qd sit: sicut diffini-
 tio ē hoīs aīal rationale mortale: dictū vero cautissi-
 me ē explicat. Mā quod nomē cōfufe denūciat: id dif-
 finitio per qdā substantiālia membra diffūdit. Quod
 enī cōfufe noīe hoīs declaratur: id aperit atqz expli-
 cat diffinitio: dicēs hoīs esse aīal rōnale 2 mortale.
 Mā nisi ita dixisset: potuerat eē cōis diffinitio generi
 quoqz: velut hoc mō. Diffinitio ē: que designat qd ē
 id qd diffinit. S; gen⁹ quoqz designat qd ē id: d quo
 p̄dicatur: sed nō explicat. Sola. n. diffinitio explicat
 qd sit: q̄ oīone p̄ficiūt. Gen⁹ vō 2 cetera q̄ singulis ple-
 rūqz noībus p̄ferūtur minime. Explicat at diffinitio
 id: qd diffinit: non quoquo modo idest nō i eo quod
 quale: vel quātū ē: non i quolibet aliozū predicamē-
 tozū: sed quid sit idest eius qd diffinit: substantiā mō-
 strat. Ea vō diffinitio substantiā digerit: q̄ ex genere
 differētisqz cōsistet: bec nāqz vnus cuiusqz substan-
 tiā signat: sicut i his dictū ē: vbi de genere: ac specie:
 differētia: p̄prio accidētisqz: dictū ē. Ergo oīs diffini-
 tio explicat: qd sit id qd diffinit. Aristoteles vō eodē
 pene mō diffinitionē determinat dicēs. Diffinitio est
 oīo qd ē eē significās. *¶* *¶* *¶* partit hoc modo.
¶ Diffinitionuz autē duo sunt genera prima. vnuz
 eaz rez que sunt. alterz eaz rez. que intelliguntur.
 Esse ea dico que cerni. tangiqz possunt vt funduz.
 edes. parietem. stillicidium. mancipiuz. pecudes.
 supellectilem. penus. 2c. Quo ex genere quedaz
 interdum nobis diffinienda sunt. Eaz autem rez
 que non sunt. non esse rursus ea dico que tangi. de-
 monstrariue non possunt. Cerni tamē animo atqz
 intelligi possunt. vt si vsucapionez. si tutelaz. si gētē
 diffinias. Quaz rez nulluz subest quasi corpus. ē
 tamen quedaz confirmatio insignita 2 ipressa intel-
 ligentie quam notionem voco. ea sepe in argumen-
 tando diffinitione explicanda est.

¶ Omnem diffinitionem manifestuz est ad aliquid di-
 ci: alie cuius est enim semper diffinitio. Que vero ad
 aliquid dicuntur quandam proprietatem ex his su-

In topica ciceronis commentariorum liber. iiii.

mant necesse est: ad que referuntur. Quo fit ut ex his rebus quas determinat diffinitio: in ipsas diffinitiones quedam proprietates transferatur: sed quia quod ad aliquid refert: id non potest idem esse ei: ad quod dicitur propriam quoque ipsum quod refert ad aliud formam necesse est possidere. Quod fit: ut in diffinitionibus: et sua cuique insit forma: et ea quam ab his accipiunt: que diffiniunt: considerent. Quod. *M. T.* videns primum dividit diffinitiones secundum ea que diffiniunt: quarum genera duo esse proponit: unum earum rebus que sunt: alterum earum: que intelliguntur. Has igitur diffinitionum differentias ex his videtur sumpsisse: que in diffinitione monstrant. Omnia enim que diffiniunt: aut corporalia sunt: aut incorporea. Res enim omnes in hec partem dividuntur. Ea vero que corporalia sunt: esse dicit: ea que incorporea sunt: non esse: non quod omnino ea que incorporea sunt: non sint: alioquin nec diffinitionem susciperent. Nam si diffinitio est: qua explicat id: quod diffinitum quod sit: eius rei: que omnino non est: nec quod sit explicatio vlla esse potest. Sed quia humanum genus sensibus degit: id maxime esse arbitrat: quod sensuum comprehensioni subijcit. Quis enim sibi non magis lapidem scire videat: aut hominem: quam iustitiam vel hereditatem: vel quicquid aliud non sensibus: sed intelligentia comprehendit: vnde fit: ut propter evidentiam cognitionis ea magis esse videantur: que subiecta sunt sensibus: ea minime que intelligentie ratione capiuntur: sed id sciendum est. *M. T.* ad hoc ut talis opinio: non ad veritatem. Nam ut iter optime philosophantes constitit illa maxime sunt que longe a sensibus segregata sunt: illa minus quam opiniones sensibus subministrant. Unde etiam idem *Licero* in *timeo* ait. quid est quod semper sit: nec vllum habeat ortum: et quod gignatur: nec unquam sit. Quorum alterum intelligentie ratione comprehendit: alterum affert opinioni sensus rationis expressis. Hic igitur id quod semper sit: rationi adiecit: id vero quod nunquam sit sensibus inuenit. Sed ut dictum est: corpora esse: et incorporea non esse: non ad veritatem sed ad eorum quorumlibet hominum opinionem loquutus est. Non ita igitur exempla earum quidem rerum que sunt: formas quasdam corporalius rerum: ut fundum: edes: parietes: stillicidium: atque id genus: que corporalia esse hac ratione ostendit: quoniam cerni tangique possunt. Earum vero rerum que non sunt: exempla posuit usufructum: tutelam: gentem: ceteraque: que sunt incorporea: que ex hoc incorporea esse monstravit: quod aut ea tangi demonstrari non posse: sed intelligentia atque animo comprehendendi. Cur vero ea non esse dixerit: superposuit rationem dicentem: nullum quasi corpus earum rerum esse: nec molem aliquam: que feriat sensum. Quod enim corpus esse potest usufructus. Nam ipsa que usufructum: corpora sunt: ipsa vero usufructus incorporea non est. Ipsa enim per veterem consuetudinem possidendi firmitudo: quod nam corpus habere potest. Item quod quis tutela regit: corporale est: homo namque est. Ipsa vero cura tutelae atque ipsi ius alienum tuendi: nihil omnino corporis habere potest. homines quoque qui in eadem gentilitate sunt: corporei sunt: Ipsa vero gentilitas id est communis nominis liberorum societas: ut *Scipionum Valeriorum*: et *brutorum*: certe incorporea est: sed quedam earum rerum incorporealis animi conceptio est: atque intelligentia: quam greci *επινοια* vocant. Divisit igitur diffinitionem in has duas partes: scilicet secundum subiecti differentias: ut alias quidem esse diceret diffinitiones earum rerum: que sunt id est corporalius: alias vero rebus que non sunt: id est incorporealius. Hic queri potest: quod etiam

superius breuiter commemoravi: Quo nam modo diffinitio non iter affecta numeretur: cum omnis diffinitio ad aliquid esse videatur. Idcirco enim affecta esse dicta sunt: similitudo: contrarium: et cetera. quoniam semper ad aliquid referuntur. Quod si etiam diffinitio refert ad aliquid: nec est absolute ac proprie considerationis: ea quoque iter affecta ponenda est: sed occurritur: quoniam nam ea que affecta sunt tanquam umbra quedam corporis: ita extra posita non possunt id relinquere: ad quod pertinet affecta: et aut omnino substantiam eorum ad quam affecta sunt: non signant: ut contrarium: simile et cetera. aut si quando designat vna quedam pars intelligitur esse substantie: velut: genus: species: differentia. Non enim genus tota substantia est speciei: quandoquidem non solum genus speciem format: sed differentia quoque: nec differentia totam substantiam continet forme: quandoquidem non sola differentia speciem perficit: sed etiam genus. Ipsa vero species quedam generis pars est. at vero diffinitio et si ad aliquid est: tamen totam substantiam monstrat: atque exequat ei rei: quam diffinit: et substantiam perficit: ut neque extra posita sit: sicut similitudo et contraria: neque pars eius substantie sit: quam diffinitio determinat. sed potius ipsa substantia sit. At de hac quidem re satis dictum est. idem vero de partibus dici potest. Nam coniuncte partes totum id efficiunt: cuius partes sunt. Nota quoque totum signat id: quod designat atque omnia coequant: et diffinitio diffinito et partes totum: et nota rei: quas significatione declarat: si non sit uniuoca: vel equiuoca: vel si res que designat non sit multiuoca. Sane illud dubitari recte potest: cur cum dixisset duo genera esse diffinitionum: non ipsas diffinitiones partitus est sed que diffiniunt id est corporale atque incorporeale. Quod idcirco dictum videtur: quia diffinitio cum sit ad aliquid ut dictum est: quandoque capit ex his: quorum substantiam determinat: qualitatem.

Atque etiam diffinitiones alie sunt partitionum alie divisionum. Partitionum cum res ea que proposita est quasi in membra discerpitur: ut si quis ius civile dicat id esse quod in legibus. senatusconsultis. rebus iudicatis. iurisprudentum auctoritate. edictis magistratum. more equitate consistit. Divisionum autem diffinitio formas omnis complectitur. que sub eo genere sunt. quod diffinitur hoc modo. Ab alienatio est eius rei. que mancipi est. aut traditio alteri nexu aut iure cessio. iter quos ea iure civili fieri possunt.

Quoniam diffinitio ita ex subiecta re quam diffinitur proprietate capit: ut tamen formas proprias non relinquat: idcirco post eas differentias diffinitionum: que ab his rebus tracte sunt: que diffiniuntur: nunc propria forma diffinitionum differentias tradit. Propria vero forma uniuscuiusque compositi in suis partibus constat. itaque ex partibus diffinitionum tales differentias docet: quod alie diffinitiones per divisiones: alie per partitiones fiunt. Diffinitur enim res quolibet dum aut eius species omnes enumerantur aut partes. Partes vero a specie quid differant: paulo postea dicam. nunc exponenda arbitror *Licero* exempla dat enim partitionis exemplum hoc. Sit enim propositus diffinire quid sit ius civile: dicemus ita. Ius civile est quod in legibus. Senatusconsultis: rebus iudicatis. iurisprudentum auctoritate: edictis magistratum: more: equitate consistit. Lex igitur est: quam populus centuriatis comitiis sciuerit. Senatusconsulta sunt: que fuerint senatus auctoritate

eternitate decreta. Res iudicate sunt q̄ inter eos qui super aliqua re ambigunt: sententia iudicis fuerint cōstituta: quarum exemplo cetera quoq; iudicantur. Iuris peritorum auctoritas est eorū: qui ex duodecim tabulis: v̄l ex edictis magistratuum ius civile interpretati sunt: pbate cuius iudicis crediteq; sententia. Edicta magistratuum sunt que p̄tores urbani: vel peregrini: vel ediles curules iura dicere. Mos est: quod in civitate solitū est fieri. equitas est. quod naturalis ratio persuasit. Nec igitur omnia vnā formaz iuris efficiunt: tanquaz partes velut hominē caput: brachia: torax: venter: crura: atq; pedes. Partitio est: vt ipse ait: que vnāquamq; res propositaz quasi in membra discerpit. Alteraz vero partem diffinitionis: que per diuisionem specieruz fit: tali mōstrat exemplo. Diffinitio enī quid sit abalienatio eius rei: que mancipi est dicens. Abalienatio est eius rei que mancipi est: aut traditio alteri nexu: aut cessio in iure: inter quos ea iure civili fieri possunt. Nā iure civili fieri aliquid nō inter alios nisi inter ciues romanos potest: quorū est etiā ius civile: qd̄ duodecim tabulis continetur. Omnes v̄o res que abalienari possunt. idest que a nostro ad alterius transire dominū possunt: mancipi dicte sunt. Mācipi res veteres appellabāt: que ita abalienabantur: vt ea abalienatio per q̄ndam nexu fieret solemnitate. Nexu v̄o est quedaz iuris solemnitas: que fiebat eo modo: quo in institutionibus. Caius exponit. Eiusdem autē Caij libro primo institutionum de nexu faciendo hec verba sunt. Est autē mācipatio vt supra quoq; iudicauimus: imaginaria q̄dā venditio. quod ipsuz ius propriū romanorū ē cuius. eaq; res ita agitur. adhibitis non minus quā quinq; testibus ciuib⁹ romanis puberibus: et preterea alio eiusdem conditionis: qui libras eneam teneat qui appellatur libripens: is qui mancipiū accipit: es tenens ita dicit. Hunc ego hominē ex iure quiritus meū esse aio. isq; mihi emptus est hoc ere: eneaq; libra. Deinde ere p̄cutit libram: idq; es dat ei: a quo mancipiuz accipit quasi precij loco. Quecumq; igitur res lege duodecim tabularū aliter nisi per hāc solēnitatē abalienari nō poterat. sui iuris autem cetera res nec mācipi vocabantur: eedē vero etiā i iure cedebantur. Cessio vero tali fiebat modo: vt secūdo cōmentario idem Caius exposuit: in iure autē cessio fit hoc modo: apud magistratū populi romani vel apud pretorē: vel apd̄ p̄sidentē pronitit: is cui res i iure ceditur: rē tenens ita v̄dicat. Hunc ego hominē ex iure quiritus meū eē aio. Deinde postquā hic vendicauerit: pretor interrogat eū qui cedit: an h̄ vidicet: quo negate: aut tacete tūc ei q̄ vidicauerit: eā rē adiicit: idq; legis actio vocabatur. Res igit̄ q̄ mācipi sūt: aut nexu vt dictū ē: abalienabātur: aut i iure cessione. Has aut solēnitates q̄sdā eē iuris ex superiorib⁹ Caij verbis ostēdit. At si ea res: que mancipi est: nulla solēnitate interposita tradatur: abalienari nō poterit: nisi ab eo cui tradit̄ vsu capiat̄. Que cū ita sint: recte diffinita ē secūdū diuisionē abalienatio rei mancipi. Scilicet que aut nexu traditione aut i iure cessione p̄ficitur. Nā pura traditione abalienatio rei mancipi non explicat̄. Spēs v̄o has eē nō partes hinc itelligit̄ quia si q̄s nexu abalienet rē mācipi: id qd̄ suuz fuit: in alteri⁹ ptatē pleno iure trāstulerit. q̄ si etiā i iure cedat: plenum abalienationis ius erit: vbi at̄ plenum nomē eius q̄ diuidūt partes suscipiūt: illud genus et has spēs eē: paululā quoq; dialectica cognitiōe ibutus itelligit. Que

cū ita sint: diuisit Cicero diffinitionē in duas partes: vnaz que partū enumeratione fieret. alterā q̄ p̄ partū diuisionem. Utraq; vero diffinitio partes enumerat. Sed hoc interest. q̄a hec q̄dez species illa vero membra partū. Hic suboritur questio valde difficilis. Nā si diffinitio ē etiā partitio. mix̄ videri potest. que admodū alter sit a diffinitione locus. alter a partū enumeratione. que res maximā cōfusionē p̄stat. Nā cū superius in locoꝝ enumeratione alter a diffinitione locus. alter sit a partū enumeratione p̄positus cūq; enumerationē nūc partū vel diuisionem diffinitionis spēs esse confirmet non est dubium: quin cū idē sit partū enumeratio quod diffinitio (idē nāq; ē species quod genus) idē locus sit a diffinitione: q̄ ē a partū enumeratione. Cuius questionis valde difficilis facili⁹ absolutio ē: si diffinitionū ipsarū formas: ac distācias colligam⁹. Multis nāq; fieri modis diffinitio p̄t: inter quos vnus ē verus atq; iteger diffinitiois mod⁹: q̄ etiā substācialis dicit̄. Reliq; p̄ abusionē diffinitiones vocantur. De quibus omnib⁹ paulo posterius integram faciam diuisionem. Nunc i cōmune sic differam. Nam quia oīs diffinitio explicat: quid sit id quod diffinitur. Explicatio aut sit duobus modis: vno quidem cum pro re minime cognita plinius aliquid afferet. Alio vero cū sit quadam partū enumeratione. De priore quidem modo posterius. Nūc v̄o de enumeratione partū ita dicēdū ē: q̄ oīs diffinitio que p̄ partū enumerationē fit: quasi quedam partitio recte itelligit̄. Dictū ē: id quod i nomine confuse significaret: i diffinitione que sit enumeratione partū aperiri atq; explicari. Quod fieri nō p̄t nisi p̄ quadā partū nūcupationē. Nihil enī dū explicatur oīone: totū simul dici p̄t. Que cū ita sint: cūq; oīs huiusmodi diffinitio quedā sit partū distributio quatuor id modis fieri p̄t. Aut enī substāciales partes explicātur: aut proprietatis partes dicuntur aut quasi totius mēbra enumerantur: aut tāq; species diuiduntur. Substāciales partes explicantur: cū ex genere ac differētis diffinitio cōstituitur. Genus enim quod singulariter predicatur: speciei totū ē. Id etiā gen⁹ sūptū i diffinitione pars q̄dam fit. Non enī solū speciem complet: nisi adijciantur etiā differētie. I quibus eadem ratio que in genere est. Nam cum ipse singulariter dicte totā spēm claudant: in diffinitione sūpte partes speciei sunt: quia non sole speciem quidē esse designat: s; etiā genus: huius exemplū ē. Hō ē aīal rōnale mortale. Cū ergo tota diffinitio homini coequetur: totiusq; diffinitionis partes sint: tū animal: tū rationale: tū mortale: ipsius hoīs partes esse videtur singula que eiusdem diffinitionis partes sunt: hec igit̄ p̄prio nomine diffinitio nūcupatur. Itē ē illa diffinitio: quādo i vnū accidētia colliguntur: atq; ex his vnus aliqd̄ efficit: et ē veluti quedā partū enumeratio: non i substācia: sed in quadam accidentiū collectione positarum. huius exemplum est. Animal est: quod moueri propria voluntate possit. Nāli nāq; et motus est accidens: et voluntas: et possibilitas: sed hec iuncta perficiunt animal: non substācialiter cōstituentia: sed per quedam accidētia: designantia: que animalis quasi quedam partes sunt: et hec descriptio nūcupatur. At si non accidētia rei: sed q̄si mēbra quedam dicamus: ex quibus cōponitur: atq; cōiungitur: atq; inde diffinitionem facere tentemus: hoc modo dicemus. Domus est: que fundamēto parietib⁹ tectoq; consistit: hic membra q̄daz sūpta sunt

In topica cicero. commentarioꝝ liber. iiii.

ad diffinitionē: quod res tota coniungitur: et hec vocatur per enumerationē partium diffinitio. At si quis ita diffiniat: ut non in diffinitione ponat membra: sed species: a diuisione specierum diffinitio nuncupatur: velut si quis hoc modo pronunciet. Animal est substantia: que vel sensu tantum vel sensu et ratione nitatur. hec igitur quattuor a se differre manifestum est. In ea namque diffinitione que per substantiales partes efficitur: singule partes maiores esse videntur et substantialiter vniuersaliores ab ea re: quam diffiniunt: ut animal maius ab homine: mortale etiam atque rationale. Singula hominis transgrediuntur naturas: que in vno conuenientia: eadem quo singillatim maiora sunt: conueniuntur. Accidentia vero que in diffinitione ponuntur: omnino a substantie ratione distincta sunt. In ea quoque diffinitione que ex partium enumeratione perficitur talia sunt que enumerantur: ut singula totius diffiniti nominem capere non possunt. atque idcirco eodem minora sunt: ut fundamenta non possunt domus vocabulo nuncupari: et fundamenta domo minora sunt: itaque cetera partes. At vero in ea diffinitione que per diuisionem fit: singule quod partes tota ea re que diffinitur: minores sunt: totum tamen diffinitive rei nomen excipiunt: ut rationale nomen capit animalis: eodem modo irrationale. Quibus ita discretis quotienscumque ab ea diffinitione que per substantiales partes efficitur: vel ab ea que per accidentium enumerationem colligitur: argumentatio fit a diffinitione id est a toto tractu dicitur argumentum. Quoties vero ab ea: que vel per membrorum enumerationem: vel per specierum diuisionem perficitur argumentatio fit ab enumeratione partium argumentum ductum esse perhibetur. Sed. *cap. l.* quia iam partitionem diffinitionis ingressus est: etiam hanc interposuit: que non ad diffinitionem sed ad locum enumerationis partium pertinebat. huius vero rei argumentum est: quia cum post de eisdem locis latius tractas de enumeratione partium loqueretur nullam aliam enumerationem partium posuit: nisi eam quam nunc diffinitionis specie dixit: nec tamen est arbitrarius: omnem partitionem diffinitionis locum posse obtinere: ut si quis sic dicat fundamenta: parietes et tectum domus est: id non est necesse. Potest namque esse porticus publicis vbi bus destinata: potest item aliud quodlibet: ut theatrum: quod propter ampliores sonitus exhibendos tegi solet. Sed id nunc intelligere nos oportet: posse per partitionem aliquid sepe diffiniri: cum partium illa collectio vnam rem tantum possit efficere: ut si nihil esset aliud quod fundamenta: parietes: atque tectum posset habere: nisi domus iure diffinitio facta esse videretur: domum esse quam fundamenta parietes tectumque perficerent.

Sunt etiam alia genera diffinitionum. sed ad huius libri institutum illa nihil pertinent. Tantum est dicendum. qui sit diffinitionis modus.

Hinc locum victorini vni voluminis serie aggressus exponere: et omnes diffinitionum differentias enumerare: multas interserit: que diffinitiones esse pene ab omnibus reclamantur. Inter diffinitiones enim ponit et nota: quod spaliter Aristoteli in omni doctrinarum genere peritissimum non videtur: pnegatque id in topicis nomine fieri diffinitionem: veluti si quis dicat: quod est coticescere: et respondeat tacere: bene nullo modo diffinitiones habere sunt. quod etiam ex ipsius. *cap. l.* diffinitione approbari potest: per quas diffinitio quod esse ostendit: dixit esse enim diffinitionem orationem: que id quod diffinit explicat quod sit: sed cum nomen non sit oratio: manifestum est nomine diffinitionem non posse constitui: cum presertim ne omnia quod: que oratione promuntur: atque aliud ostendunt: proprio diffinitionis nomi-

ne signetur: veluti descriptiones: omnesque alia que non ex substantialibus partibus: sed ex quolibet alio modo coniunctis efficitur. quod ne ipse quod victorinus ignorat sed videtur id diffinitionis loco ipse sibi victorinus ad differendi sumpsisse propositum: quod quoque modo rem subiectam possit ostendere. Idcirco. n. nomen quoque in diffinitionum numerum recepit: quoniam sepe notiore vocabulo sit clarius: quod ignoratide antea prolatum latebat. Idcirco etiam nos superius diximus explicationem fieri duobus modis. Uno quod: cum pro re minime cognita planius aliquid afferatur. Alio vero cum sit per quadam partium enumerationem: ut ea quod explicatio in qua notius aliquid afferatur nominis sit: ea vero que sit per partium enumerationem orationis: quaque etiam in ipsis orationibus semper planius aliquid afferatur: quo notius fiat illud: de quo differitur. Ut igitur nihil expositio permittat: et diffinitionis proprietates appareat. Itaque omnia in notitia deducantur: ut nec vera diffinitio nesciatur: et que non sit prope vereque diffinitio sub sciam cadat. Talis diffinitionum differentia facienda est. Diffinitionum enim alie proprie diffinitiones sunt: alie abusu nuncupantur modo ac proprie quod diffinitiones sunt: que ex genere differentis consistunt: velut hic. *cap. l.* animal rationale mortale. Hic enim animal genus est: rationale vero et mortale differentie. Earum vero diffinitionum que non proprie: sed abutendo diffinitiones vocantur: alie sunt: que singulis nominibus denotantur: alie vero que explicat: ac deponit orationem. Atque illarum quod diffinitionum que tantum nomine signantur: alie sunt que κατὰ τὴν λέξιν id est ad verbum sunt cum pro nomine reddunt nomen: velut si dicat aliquis. Quid est coticescere: et respondeat tacere: quod est baurit: percutit: alie vero que exempli gratia ponuntur: ut cum volumus designare: quod est substantia: exempli gratia dicimus: ut homo. Hec vocatur grece typos: que idcirco ut dictum est: inter diffinitiones ponitur: quoniam id quod quolibet modo aliquid designat: ei quod designatur: et si non proprie: tamen aliquo modo videtur esse diffinitio. Earum vero diffinitionum que in oratione consistunt: neque tamen sunt proprie multe sunt diuersitates: quarum est olum nomen commune descriptio. Harum alie sunt partitione: alie diuisione: de quibus superius dictum est: alie vero substantiales quod differentias sumunt: sed genus non adiungunt: atque hec quod a victorino. ἐπισημαστικὴν δὲ: quasi quadam communem continens notionem velut si quis dicat: homo est: quod rationali conceptione viget: mortalitatisque subiectum est: hic igitur genus positum non est: sed differentie substantiales: alie vero sunt: que pluribus quod qualitatibus designantur: accidentibus tamen: ita ut singule qualitates et si non coniungantur: possint tamen: quod monstrare efficere: ut homo est: vbi pietas: vbi equitas: et rursus vbi malicia versutiaue esse possunt: nam et si cetera nullus adiungat: sufficit ad ostendendum hominem dicere: vbi pietas esse possit: vel vbi iustitia vel cetera: hec vocatur ποιοτικὴν alie vero sunt: que pluribus in vno accedentibus coniunctis efficiuntur: ut si quis luxuriosum diffinire velit dicet. Luxuriosus est: qui pluribus et non necessariis sumptibus in deliciis affluit: et in libidine fert effusior: omnia enim coniuncta luxuriosum videtur efficere: singula vero minime: hec vocatur hypografice: alie quoque sunt eo modo: ut ad signandam differentiam proponantur in is reb: que discreto sine coniuncte sunt ut si dubitet quis. Mero imperator ne an tyrannus fuerit dicit enim tyrannum fuisse: quoniam crudelis fuerit atque itepe ras. Hec. n. adiuncta differentia ita tyrannum ab imperatore sciungit: aut et si eodem tyranno: atque rege dubitet: quod vterque sit: iuncta omnia utrosque designat: ut si temperantia quod regi: vbi pietas: tyranno vero et itepantia et crudelitas conuenire dicat hec vocatur. κατὰ διὰ φωνὰν alia que per translationem

translationē dī: vt est. adolescētia ē flos etatis. Illa quoq; diffinitio esse dī: q̄ sit ex priuatione p̄trarii. vt bonū est: qd̄ malū nō est. illā quoq; diffinitionē Ciceronius ponit: q̄ tñ propriis noībus aptari pōt: que ēt hypotibiposis appellat: vt eneas est veneris et ancbise filius. Preter has ēt illa est: q̄ sit p̄ indigentiaz pleni: vt quadrans ē: cui dodrans deest: vt sit assis. Pōnit ēt Ciceronius inter dīas diffinitionū illam quoq; q̄ p̄ quandā laudē fieri pōt. vt lex est mens et aīus et p̄silū: et snīa ciuitatis: qd̄ maxime rōne caret. Mō. n. laudis modus ille faciet dīam. illa. n. cōsiderāda sunt q̄ in diffinitione ponūt: non quo aīo cōstituta sint. Qd̄ si recipienda fuit laudādi voluntas inter dīas diffinitionū: cur nō vitupandi quoq; voluntas aliā dīam diffinitionis efficiat. S; hoc aptissime incōueniens: et vitati v̄ esse p̄rium. s; iunt ēt diffinitiones p̄ p̄portionē: vt si qs̄ dicat. hō est minor mūdus. sicut. n. mundus rōne regit: ita quoq; qm̄ homo multis p̄ribus iunctus h; tñ in oībus rōnem duce: minor mūdus dici pōt. sicut ēt diffinitiones a relationibus. cū dī: quid est pater: r̄ndetur cui est filius. cā quoq; solet efficere diffinitionē: vt cū dicim⁹ qd̄ ē dies: r̄ndet sol super terrā. Lausam. n. idest solē pro re ipsa cuius cā est: interposuim⁹. atq; ita diē diffinitōe mōstrauimus. He sunt diffinitionū dīe: quas in eo libro: quē de diffinitionib⁹ Ciceronius edidit: annumerauit: quas. M. T. p̄termisit eo noīe q̄ eas minse necessarias existimauit. Illos vō ne qd̄ p̄fecto deesset operi: ēt q̄ sunt a Cicerone p̄termissa: subiecinus.

Sic igitur veteres p̄cepit: cū sumpseris ea q̄ sint ei rei quā diffinire velis: cū alijs cōia vsq; eo p̄sequi: dū proprium efficiat: q̄ nullā in aliā rez trāferri possit: vt hoc. hereditas ē pecunia: cōe adhuc **M**ulta. n. sunt genera pecunie: adde q̄ sequitur. q̄ morte alicuius ad quēpiā peruenit. Nōdū ē diffinitio. **M**ultis. n. modis sine hereditate teneri pecunie mortuorū possunt. vnū adde verbū: iure. Jā a cōione res disiuncta videbit: vt sit explicata diffinitio sic. hereditas ē pecunia: q̄ morte alicuius ad quēpiā puenit iure. Nōdum est satis. adde. nec ea aut legata testamēto: aut possessione retenta. consecū est. itemq; illud. **S**citiles sunt q̄ inter se eodez noīe sunt. nō est satis. **Q**ui ab ingenuis oriūdi sūt. Ne id quidē satis est. **Q**uoz maior nemo seruitute seruiuit. abest ēt nunc. q̄ capite nō sint diminuti. hoc fortasse satis est. **N**ihil. n. video **S**cevolaz pontificē ad hanc diffinitionē addidisse. atq; bec rō valet in vtroq; genere diffinitionū. siue id quod est: siue id qd̄ intelligit diffiniendum est.

Diffinitionis ratione p̄posita: diuisaq; per singulas p̄tes: tum materie: tum ēt forme. Materie quidē cuz diffinitionē esse dixit: vel earū rerum: q̄ corporee essent: vel eaz: que incorporee: forme vero cū aut partitionibus: aut diuisionibus diffinitiones fieri docuit: p̄termisissq; ceteris. quecūq; ad p̄positū op⁹ minime pertinerent: nunc qd̄ vtilissimū est. maximeq; totam diffinitionē intelligentiā significare pōt: exequitur. id autē est qui sit in oībus: quecūq; quomolibet sunt: diffinitionis modus. Est autē vna atq; oīb⁹ cōis diffiniendi ratio: vt ex cōitatibus inter semet iūctis: atq; compositis in vnam proprietatem rei diffinitio colligatur. **O**mnia. n. que cōmunia atq; vniuer

salia sunt: si quid eis fuerit adiectū: determinatōe minuuntur: et ad particularitatē redeunt: atq; eo ambitu quo concluderent: cuncta cobibent: veluti cū generi adicitur differentia: et sit species. Nam cuz gener per se proprio ambitu multas spēs contineat: ei si propriam adicias dīam: minuitur: et in quādā quodā modo particularitatē redit. veluti cum dicimus animal: hoc nomen multa concludit. at si ei rōnale adicias: faciasq; animal rationale: minus erit a simplici. Minus nāq; est animal rationale a simpliciter animal. ita additio differentie qd̄ maius fuit: in particularitatem quādā redegit: atq; cobibuit. Quoties igit aliqua res diffinienda est: sumit id qd̄ ei cuz pluribus alijs cōe est: huic adiciuntur dīe: itatimq; necesse est minuatur id: qd̄ fuerat pluribus cōmune. et si hac differentie additione in tantū modū decreuerit: vt rei q̄ diffinitur: fiat equalis: alias differentias colligere: atq; captare non necesse erit: sed id ipsum: qd̄ ita decreuit: vt equalis sit ei: quod diffinitur: diffinitionem esse necesse est. at si adhuc amplior sit ab ea re: q̄ diffinitur q̄ramus necesse est aliā dīam. qua adiuncta numerus quidē crescat: vis autem cōitatum differentiarum additione decrescat. atq; id hactenus faciendū quatenus vt dictū est ea: que ad diffinitionē sumunt ei quod diffiniendū est: adequent. vt igitur id nō ratione solum: vey conuenienti quoq; clarus fiat exemplo. Sumat ros notissima ad diffinitionē: id sit homo. Huius igit ita q̄rimus diffinitionem. sumimus. qd̄ ei cum pluribus alijs cōmune est. i. animal. Dicimus igit esse hoīem animal. nondum est diffinitio. **P**rimū qz vt dictum est per nomē diffinitio reddi fi pōt. debinc: quia animal maius est hoīe. vt igitur minuatur animal et hoīe coequetur: addimus differentiam: qua adiuncta rerum quidēz numerus crescit: vis autem rei atq; amplitudo minuitur. addo igitur rationale efficiōq; animal rationale: min⁹ ē igit animal rationale: quam proprie animal. Dico autem hominē esse animal rationale. sed id nondum coequatur ad hoīem. possunt enim esse animalia rationalia: sicut platonī quoq; de astris placet: que hoīes nō sint. addo igit rursus aliā dīam: si quō in tantum diffinitio contrahat: vt fiat hoīe quod diffinit equalis. adiungo igitur mortale: ac dico hoīem esse animal rationale mortale. id equatur ad hoīem. Mā et qui hō est: animal rationale mortale est: et qd̄ est animal rationale mortale: hō est. Dico igit hoīs hanc ē diffinitionē: q̄ ex pluribus cōibus iunctis: vnū tñ quiddā propriū hoī: atq; equalis confecit. atq; in ceteris diffinitionibus eadez ratio est: vt diffinitiones fiāt collectis cōitatibus: in vnūq; copulatis: cū necesse sit illa copulatio: q̄ cōia sunt cōtrahi: atq; in minorē cobiberi modū: ei q; qd̄ diffinit ex cōitatibus iunctis aliqd̄ propriū atq; cōle cōponit. hoc est igit qd̄ ait Cicero. hunc ē diffinitionis modū cū sumpseris ea que sint ei rei: quā diffinire velis: cū alijs cōia: vsq; eo p̄sequi: vt proprium efficiat: q̄ nullā in aliā rem transferri possit: vt his verbis et hac snīa breuiter signare videat. **H**anc esse diffinitionē que ex substantialibus cōitatibus iuncta: atq; in minorē modū redacta: sit ei rei que diffinitur equalis: exēpla vero: q̄ ponit hōi sunt. **C**ivū diffinitio hereditatis. altey gentilitatis. **H**ereditatis qd̄ dem hoc mō: hereditas est pecunia. **L**ōe hoc et multis alijs est queniens: q̄ hereditates nō sunt vel donationib⁹: vel furtis: v̄ qbuslib; alijs pecuniariis reb⁹ q̄ minime sunt hereditates. huic igit pecunie adden

dum aliqd fuit. i. q. morte alicuius ad quēpiā puenit hereditas. n. pecunia ē ad quēpiā morte pueniēs. S3 ne id qdē plenū hereditatis explicat intellectū. Lōe nāq3 ē 7 pecunie mortuoz plurib⁹ teneri modis pfit. • velut si bello q3 vict⁹ ē: ac spoliat⁹: addendū igr̄ ē ali qd iure: vt sit hereditas pecunia: q. morte alicui⁹ ad quēpiā iure puenit. hereditates. n. iure capiūt. videatur forsītā hoc loco diffinitionē posse p̄sistere: s3 minime. qd. n. si legata pecunia ē. hereditas qdē dici non pōt capta tñ morte alicui⁹ iure pecunia ē. Mā testamēta iure sūt. pecunia ē iure legat⁹ adiiciendū ē aliqd: id. s. quo ab hereditatib⁹ legata sepeñt. vt dicam⁹ hereditatē eē pecuniā morte alicui⁹ ad quēpiā puenientē iure: q. legata nō sit. nū satis ē diffinitio: minime. qd. n. si meū qdē dñi⁹ sit fundi: vel alicui⁹ pecuniarie rei: alteri⁹ vō vsusfruct⁹: nā morte ei⁹: cui vsusfructus p̄petit: ad me res illa reuertit⁹: q. i meo dñio p̄petatis iure tenebat⁹: neq3 tñ hereditas eē pōt: adiiciendū igr̄ ē. minime possessionē eē retentā. i. vt p̄petatis possessione id qd morte alicui⁹ iure nō legatū puenit: non retineat. Hoc at nō possessionē retineri pōt: si sit nra p̄petas 7 ei⁹ q decesserit vsusfruct⁹. Lōiuncta igr̄ oīa in vnū faciēt hereditatis diffinitionē hoc mō. Ad hereditas est pecunia: q. morte alicuius ad quēpiā puenit iure: nō legata: neq3 possessionē retēta. hec diffinitio est cōlis hereditati. Mā vt hereditas pecunia ē morte alicuius ad quēpiā pueniēs iure nō legata: neq3 per possessionē retēta. Ita q̄cūq3 pecunia alicuius morte ad aliquē iure puenit: neq3 legata sit: neq3 retenta: hāc hereditatē eē necesse ē. Sed cū. *M. T.* ad eū vsq3 locū diffiniendo venisset: vt diceret hereditatē eē pecuniā: q. morte alicui⁹ ad quēpiā puenisset: iure ait. iā a cōitate res disiuncta eē videat⁹: vt sit explicata diffinitio sic. hereditas ē pecunia: q. morte alicui⁹ ad quēpiā iure puenit. idq3 ita dcm̄ ē q̄si iā plena facta sit diffinitio. qd. n. est aliqd explicatā eē diffinitionē: 7 a cōitate disiunctā nisi p̄fectā: 7 cui desit nihil. s3 rursus q. si nō sit explicata diffinitio: nec a cōitate disiuncta. aduicit. nondū ē satis adde nec ea aut legata testamento: aut possessionē retēta. Cui⁹ adiectiois hec rō est. fecit .n. diffinitionē aliis adiunctis: aliis sepatatis. itaq3 id qd diffiniebat: vel bis q. adiūxit: vel bis q. sepauit: a ceteroz oīum cōitate segregauit. Hereditatē. n. dixit eē pecuniā: huic addidit morte alicuius ad aliquē puenientē. Sepauitq3 eā ab his pecuniis: q. nō morte alicuius ad aliquē: s3 cōtractu viuentiū puenirēt. ad didit iure: vt ab his pecuniis separet: q. p vim morte alterius ad quēpiā puenierint. His igr̄ duob⁹ morte atq3 iure ea pecunia effecta est: q. ita a ceteris sepeñt: vt tñ p legitimū acqrendi modū: nō inter vtrosq3 viuos: s3 inter vnū viuū atq3 alterz mortuū fieret. Hec igr̄ vna sepatio a ceteris facta ē. atq3 iō ait explicatā eē diffinitionē: 7 a cōitate disiunctā. S3 qm̄ i ea ipsa pecunia: q. morte 7 iure ad aliquē puenit: inerāt qdā q. hereditates nō eēnt. Hāz sepatioe plena effecta ē hereditatis diffinitio. nā cū diceret hereditatē pecuniā esse: iteq3 q. morte alicuius ad aliquē peruenerit: iteq3 q. iure: hec oīa efficientia substātiā hereditatis appōsita sunt. S3 qm̄ erāt in hac collectioe qdā: ad q. huius collectiois intellectus trāfferri posset: nec tñ eēnt hereditates: veluti legatū: aut possessionis retentio. His subtractis reliq. fuit hereditas de q. intelligi possit pecunia alicui⁹ morte ad quēpiā iure pueniens nō igr̄ legatū: aut possessionis retentio substātiā hereditatis efficiūt q̄ppe q. ipedirēt ad ei⁹ substātiā demon

strādā: nisi remouerēt. at vō nec negatio qdē cuiusq3 substātiā p̄ficiat: s3 tñ qd si sit: ostendit: qd legatū 7 possessionis retentio hereditatis substātiā nō mō nō p̄plet verū etiā impediūt: atq3 corrūpunt nisi fuerint disiuncta atq3 seposita. Lūq3 hāz negatio nihil ex hereditatis substātiā monstrat. S3 tñ qd nō sit ostendat. Relinquitur ps supior. i. pecunia morte alicui⁹ ad quēpiā iure pueniēs: q. substātiā hereditatis ostendat. ea q. sit explicata diffinitio: a ceterisq3 disiuncta. S3 qm̄ rursus vt dcm̄ est: qdā sunt: ad q. deriuari b⁹ diffinitiois intelligentia possit. idcirco ad discretionē integrā designādā reliq. ps addit. Itaq3 qm̄ ista demonstrāt hereditatē: efficiūtq3 substātiā: iure dcm̄ est: iā a cōitate res disiuncta vt: vt sit explicata diffinitio. Sic hereditas ē pecunia: q. morte alicui⁹ ad quēpiā puenit iure. s3 qm̄ rursus hic intellect⁹ ab plura itra se posita poterat puenire: nō imerito additū ē: nō est satis. 7 ē q. legatū 7 possessionis retentioe ab hereditatis diffinitioe seiūgūt: ac de priore qdē hereditatis exēplo hec dicta sint. Ad hui⁹ vō similitudinē ē scōz tractat exēplū qd de diffinitioe gētilitatis ē positū. Gētilis. n. sunt: q. eodē noie inter se sūt: vt Scipiones Bruti: 7 ceteri qd si serui sint: m̄ vlla gētilitas seruoz eē pōt: minime. adiiciendū igr̄ ē. q. ab ingenuis oriūdi sūt. qd si libertinorū nepotes ciuū ro. eodē noie nūcupēt: nū gentilitas vlla ē: ne id qdē. qm̄ ab antiquitate ingenuoz gētilitas ducit. addat igr̄. quoz maiorū nemo seruitutes seruuit. Quid si p adoptionē i alteri⁹ familiā trāseat: tūc ēt si ei⁹ gētis ad quā migravit: noie nūcupēt. Licet ab ingenuis 7 ab his ort⁹ parētib⁹ sit: q. nunq3 seruitutem seruierint: tñ qm̄ in familia gētis sue nō manet: ne in gētilitate qdē manere pōt. addēdū igr̄ ē neq3 capite sūt diminuti. hoc fortasse inqt satis ē scōz Sceuole pōtificis diffinitioe. Nihil. n. vltari⁹ adiecit: vt sit diffinitio gētiliū hec. Gētilis sunt: q. iter se eodē sunt noie: ab ingenuis oriūdi: quoz maiorū nemo seruitutē seruuit: 7 vbi gentilitatē nulla capitis diminutio destruxit. hec quoq3 diffinitio facta est ex plurib⁹ cōitatibus in vnū p̄luentib⁹: atq3 vnāpprietatē eius rei: q. diffiniebat. idest gentilitatis facientibus. Hic igr̄ diffinitiois modus in vtroq3 genere rez valet: siue q. sunt: siue que non sunt. i. siue corporalium siue incorporealiū. nā vt superius ostensum est: id eē *L. Cicero* dicit: qd corporale sit: id nō esse qd est incorporeale. ac postremo oīum diffinitionū modus hic ē: vt ex plurib⁹ cōitatibus aliqua p̄prietas fiat. S3 distāt a se diffinitioes: q. be q. proprie diffinitioes vocant⁹: et his cōitatibus cōiungunt⁹: q. substāntiales sunt. Ille vero. que nō vere sed abutēdo diffinitioes dicuntur: ex accidentibus cōitatibus congregantur.

Partitionū aut 7 diuisionū genus quale eēt ostendimus. Sed qd inter se differāt: plani⁹ dicēdū est In p̄titione quasi mēbra sūt: vt corporis: caput: humeri: manus: latera: crura: pedes 7 cetera. In diuisione sunt forme: quas greci ideas vocāt. *Platō*: si qui hec forte tractāt spēs appellāt: nō pessime id qdē: s3 inutiliter ad mutādos casus in dicēdo. noli enī ne si latine qdē dici possit: spērū 7 spēsbus dicere et sepe his casibus vtendū est ad formis 7 formaz velis cū vtroq3 at verbo idē significet: cōmoditatē in dicēdo nō arbitroz negligēdā. Genus 7 formam diffiniunt hoc mō. Genus est notio ad plures differēntias p̄tinēs. Forma est notio: cuius differēntia ad caput

ad caput generis et quasi fontem referri potest. Notio
 ne appello: quod greci τῷ, εἰς ὅτι τῷ, πρὸς τῷ ψιπ. ea
 est insita ex antepcepta cuiusque forma cognitio enoda-
 tiōis indigēs. Forme sūt igitur he in quibus generis sine vlli
 us p̄termittōe didit: vt si quis ius: in lege: morē eq-
 tate diuidat. formas que putat idē eē quod p̄tes p̄fundit
 arte: et similitudie quadā p̄turbat n̄ satis acute. q̄
 sūt secernēda: distiguit: sepe et diffiniūt et oratores
 poete p̄ trāslationē vbi ex similitudie cū aliqua sua
 uitate. s; ego a n̄ris exēplis nisi necessario nō rece-
 dā. Solebat igitur Agilius collega et familiaris me-
 cū de littorib; agere. q̄ oīa publica eē vultis q̄ren-
 tibus his: ad quos p̄tinebat quod eēt littus ita diffini-
 re. qua fluctus eluderet hoc eē quasi q̄ adolescētias
 florē etatis: senectutē occasū vite velit diffinire. trāslati-
 oē. n. vtēs discedebat a v̄bis p̄p̄riis rez ac suis
 quod ad diffinitōes attinet hacten; reliqua videam;

Quā diffinitionū formas i p̄titionē: diuisionēq; dis-
 tribuit: q̄ ne rez auditor similitudie turbaret: diuisi-
 onis ac p̄titiōis d̄ias p̄dit. ac primū aliud p̄tes: aliō
 spēs eē demonstrat. Spēs. n. sepe p̄tes: p̄tes v̄o nūq; spēs
 appellat. Differūt v̄o hec a se: qm̄ ps totū mē
 bra p̄iungit. Spēs vero totū diuidit: atq; dispartit. nā
 vt sup̄ius quoq; d̄cū ē: p̄tes ei; quod copulat nō susci-
 piūt nomē totū. Neq; n. fundamēta vel tectū dom-
 eē dici p̄nt. nā nisi oīa q̄ quod efficiūt: iuncta sint totū v̄o
 tabulū singula nō hēbūt. at v̄o spēs et singule gene-
 ris suscipiūt nomē vt hō aīalis: quo fit vt in bis illa
 quoq; d̄ria possit agnosci: q̄ p̄tes quod totū p̄tes: spēs
 v̄o nō totū: sed v̄is rei id ē generis spēs eē d̄hr. dif-
 fert v̄o totū a genere: q̄ gen; v̄le est: totū vero mini-
 me. quod p̄bat hoc mō. Si. n. id quod totū d̄r: vt domus
 v̄le esset: p̄tes quoq; eius totū susciperet nomē: at nō
 suscipiūt: vt sepe monstratū est. quod igitur totū est: vni-
 uersaliū nō ē. Genus v̄o v̄le eē manifestū est: qm̄ ei;
 nomē deducte ab eo forme suscipiūt. itē alia d̄ria. Ge-
 nus semp spēsbus suis prius ē. totū vero suis p̄tib; po-
 steri; inuenit. nisi. n. p̄tes fuerint totū nō p̄t iungi.
 Quo fit vt si genus pereat: spēs quoq; perimāt. Si
 spēs intereat: maneat gen;: quod i p̄tib; totoq; d̄rium
 est. Mā si ps q̄libet vna peat: totū necesse est interire.
 si v̄o totū: quod p̄tes iunxerāt: dissipet: p̄tes maneāt di-
 stribute: veluti si dom; tecta et parietes et fundamēta
 a semetipsis extrisecus posita intelligāt: dom; quidē
 nō erit: qz cōiunctio destructa est: p̄tes tñ maneāt.
 Propriis igitur noīb;. M. T. p̄tes quod veluti totū mē
 bra cōpellat. spēs v̄o formas: idcirco qm̄ nō satis ei
 apta vt inflexio casuz ab eo noīe: quod est spēs: et licet
 plures inqt vsurpauerint hoc nomē: tñ qm̄ dura bu-
 ius noīs p̄ casus inflexio est. cū d̄r spēs. spēsbus
 Idcirco p̄moditatē in dicēdo (vt ipse ait) nō arbitra-
 tus ē negligēdā: vt formas vocaret: In cui; noīs casu-
 bus nulla eē sentit aspitas. et qm̄ forma p̄ter gen; eē
 nō p̄t (Mihil. n. p̄ter suū p̄t eē principiū) vtrozūq;
 apposit diffinitōes. Dicens gen; eē notionē ad plu-
 res d̄rias p̄tinētē. notio v̄o ē intellect; quodā et simplex
 mētis cōceptio: q̄ ad res plures p̄tineat a seinuicē dif-
 ferētes. Id v̄o gen; eē manifestū ē: quod aptissimo liq̄t
 exēplo. Aīalis q̄ppe intellect; ad plures d̄rias p̄tiet ad
 rōnale. s. atq; irrōnale: ad mortale et atq; immortale
 ad ambulabile: reptibile: volatile: natatile: et est eoz
 oluz: q̄ sub bis differētis sita sūt gen;. Idē v̄o signat

hec diffinitio: quod et ver;: hec h̄mōi ē. Gen; ē: quod de
 plurib; spēs differētib; i eo quod quod ē p̄dicat. velut aīal
 gen; ad plures res spēs differētes. i. ad boīes atq; equ-
 um in eo quod quod est p̄dicat. Mā interrogatib; quod ē hō
 vel equus: aīal d̄r. Itē forme diffinitionē talē dedit.
 forma est notio: cui; d̄ria ad caput generis: et q̄si fontē
 referri p̄t. et recte. Mā si forme a genere deducūt:
 spēs necesse ē referāt ad gen;. Si igitur principiū quod
 dā: et fons forme gen; est: necesse est vt intellect; for-
 me ad primordiū suū: id ē notionē generis reuertat.
 Intellect; .n. boīs referē ad aīal: itēq; eq; et ceteroz. Mo-
 tionē v̄o appellat: quod greci. εἰς ὅτι τῷ: vt πρὸς τῷ ψιπ
 dicit. huius est hec diffinitio. Notio ē insita ex antep-
 cepta cuiusque forma cognitio enodatiōis indigēs hec
 v̄o diffinitio h̄c tracta ē. q̄ p̄ Plato ideas quas dā eē
 ponebat. i. spēs icorporeas substātiāsq; cōstātes: et p̄
 se ab aliis nāe rōne sepatas. vt hoc ip; hō: q̄b; p̄tici
 p̄ates ceteres res aīalia vel boīes fierēt. At v̄o Arist.
 nullas putat extra eē substātiāsq; s; intellectā similitu-
 dinē plurimoz iter se differētū substātiāle gen; pu-
 tat eē vel spēs. Mā cū hō atq; equ; differāt rōnabili-
 tate atq; irrōnabilitate hoz intellecta similitudo efficit
 gen; nā similitudo eq; et boīs substātiāle ea ē: q̄ vt rez s; s-
 stātia ē: vt rez aīal vt rez sensibit. Que iuncta effici-
 unt aīal: ē nāq; aīal substātia aīala sēsibilis. igitur boīs
 atq; eq; similitudo ē aīal. quod ē gen;. Rursus cū plato
 atq; Cicero m̄ero accētibusq; distaret hoz similitudo
 q̄ est hūanitas intellecta: atq; aīo formata spēs ē. er-
 go cōitas quodā: et plurimoz inter se differentū simili-
 tudo notio ē: cui; notiois aliud gen; est aliud forma.
 S; qm̄ similiū intelligētia est oīs notio: in reb; vero
 similiū necessaria est differentia: discretio. idcirco i-
 diget adhuc notio quodā enodatiōe ac diuisiōe. velut ip-
 se intellect; aīalis sibi ipse nō sufficit. Mā mor aīus ad
 aliqd aīal. i. vel boīes vel equū deducit ingrendū: et
 boīs notio vel ad Tullii: vt ad Platonē: vel ad quē
 libet singulariū p̄sonaz referē. Que cū ita sint quoti-
 ens gen; diuidit i formas: nullā p̄termitti oportebit
 Est. n. vicinū vel maximū. si q̄ diuidentē forma p̄tere-
 at: veluti si quis ius diuidere velit: i legē: morē atq; eq-
 tatem necesse est partiatur. Mā lex et mos: et equi-
 tas: et singula et in cōe iuris vocabulo subiecta sūt. cul-
 pat v̄o illoz inscitā: q̄ idē spēs vt formas putat esse
 quod p̄tes. p̄turbariq; eos iscitia dicit: q̄ res a se pluri-
 mū differētes impite atq; iprouide distigere: ac se-
 gregare n̄ curāt. S; qm̄ de diffinitōe loq̄bat addit
 aliā spēs diffinitōis quā nos sup̄i enūerauim;: q̄ p̄
 trāslationē n̄ p̄petat;: vitatisq; s; splēdozis atq; orna-
 tus rōe p̄fici: quod poetaz oratorūq; eēt autumat: q̄b;
 luculēta orō cure ē. Hui; diffinitōis exēplū a iure ci-
 uili Tullii petit: atq; se n̄ aliter ab exēplis notioib;
 Trebatio recessuz q̄ si necessitas cogat. Idē trāsla-
 tionē v̄o diffinitio ē: veluti cū Agili; litt; diffinire vo-
 lēs: dicebat. Litt; eē q̄ fluct; eluderet. hoc eludere ab
 iis trāslatū ē: q̄ agitatiōe aliq; cā lusus mouent; itēq;
 adolescētia flos etatis ē id ab arborib; ductū ē q̄ fru-
 ct; flores p̄cedūt et senect; vite occasus. id a die ductū ē
 q̄ d̄finit eē cū sol occidit. q̄ trāslatiōes a p̄petate disce-
 dūt: et quodā similitudie s̄ba signāt. est. n. trāslatio quotiēl
 h̄iti rei nomē p̄ alteri; similitudinē a re s̄i nomē ipo-
 nit vt mot; h; p̄p̄rius nomē. Itē lusus suo vocabulo nū-
 cupat. s; q̄ diē q̄ fluct; eluderet a similitudie agitatiōis
 ad fluctuū motū vocabulū trāsfert ac d̄ diffinitōib; quod
 dē disputatib; terminās ad p̄titiōes trāstū facit. s; nūc
 tertio volūmi satis ē. reliq; in postez differamus.